

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 21. april 2016 etter delegasjon i brev av 13. september 2013 fra Kunnskapsdepartementet med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjelder fra 01.08.2017

Formål

Helsearbeiderfaget skal dekke behovet for kompetente helsefagarbeidere som kan møte pasienter, brukere og pårørende på en profesjonell måte, og bidra til at samfunnets behov for helse- og omsorgstjenester blir ivaretatt. Helsefagarbeideren utfører omsorg, grunnleggende sykepleie og miljøarbeid for pasienter og brukere av kommunale helse- og omsorgstjenester og av spesialisthelsetjenesten. Helsefagarbeideren skal bidra i folkehelsearbeidet ved å forebygge ensomhet, fremme mestring og legge til rette for et mer aktivt liv.

Opplæringen i lærefaget skal utvikle evnen til å møte mennesker med ulike kulturell bakgrunn i ulike livssituasjoner og med ulike evne og mulighet for kommunikasjon. Videre skal opplæringen bidra til å utvikle profesjonelle yrkesutøvere med evne til innlevelse og samspill med mennesker med ulike hjelpebehov. Å kunne kommunisere og samhandle på tvers av tjenestene for å oppnå helhet og sammenheng i tilbudet til pasienter og brukere, inngår også. Helsefagarbeideren skal gjennom opplæringen bli i stand til å observere og bruke kunnskap om ulike sykdommer, skader og lidelser, og til å iverksette forebyggende eller behandlende tiltak innen eget ansvars- og kompetanseområde. Opplæringen skal utvikle helsefagarbeidere som kan delta aktivt i helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid og bidra til et godt arbeidsmiljø.

Hovedområdene utgjør en helhet. I opplæringen skal det legges til rette for varierte arbeidsoppgaver på ulike tjenesteområder som kan bidra til å fremme kreativitet og en helhetlig kompetanse som er anvendelig både i helse- og omsorgstjenestene i kommunene og i spesialisthelsetjenesten. Fullført og bestått opplæring fører fram til fagbrev.

Yrkestittel er helsefagarbeider.

Struktur

Helsearbeiderfaget består av tre hovedområder. Hovedområdene utfyller hverandre og må ses i sammenheng.

Oversikt over hovedområdene:

Årstrinn	Hovedområder		
Vg3 / opplæring i bedrift	Helsefremmende arbeid	Kommunikasjon og samhandling	Yrkesutøvelse

Hovedområder

Hovedområdet handler om hva levevaner, fysisk aktivitet og kosthold betyr for å forebygge sykdom og fremme fysisk og psykisk helse. Det handler videre om profesjonell helsehjelp, pleie, omsorg og aktiviteter som fremmer mestring, helse, trivsel og livskvalitet. I hovedområdet inngår grunnleggende sykepleie, praktiske hygienetiltak og forebygging av smitte. Videre dreier hovedområdet seg om sammenhengen mellom kroppens oppbygning, funksjoner og sykdomslære. Kultur som helsefremmende tiltak inngår i hovedområdet.

Hovedområdet handler om hvordan kommunikasjon med mennesker kan fremme helse og sosial utvikling. Empati, respekt og toleranse som grunnleggende verdier for den enkeltes selvfølelse og integritet står sentralt. Videre inngår også ulike kommunikasjonsteknikker og konflikthåndtering. Objektiv observasjon, korrekt tilbakemelding, relevant regelverk om taushetsplikt og personvern hører til i hovedområdet. Det handler videre om å kunne kommunisere og samhandle på tvers av tjenestene for å oppnå helhet og sammenheng i tilbudet til pasienter og brukere.

Yrkesutøvelse dreier seg om hvordan menneskers fysiske og psykiske helse kan ivaretas. Planlegging, gjennomføring, dokumentasjon og vurdering av eget arbeid inngår i hovedområdet. Det handler videre

om relevant regelverk og yrkesetiske retningslinjer. Helsefagarbeiderens rolle og ansvar i samarbeid med andre yrkesgrupper står sentralt. Videre handler hovedområdet om ulike planer som brukes i helse- og sosialsektoren, dokumentasjon og gjennomføring av helse-, omsorgs- og sosialtiltak. Helse, miljø og sikkerhet, førstehjelp og forebygging av belastningslidelser inngår i hovedområdet.

Grunnleggende ferdigheter

Grunnleggende ferdigheter er integrert i kompetansemålene der de medvirker til å utvikle fagkompetansen og er en del av den. I helsearbeiderfaget forstås grunnleggende ferdigheter slik:

Muntlige ferdigheter og *å kunne skrive* i helsearbeiderfaget innebærer å kunne dokumentere korrekt og hensiktsmessig. Det vil også si å kunne fylle ut skjemaer og utarbeide planer. Videre innebærer det å kunne kommunisere og legge til rette for dialog i møte med pasienter, brukere, pårørende og kollegaer.

Å kunne lese i helsearbeiderfaget innebærer å forstå innholdet i skjemaer, pasientdokumenter og planer, og i statistikk og relevant regelverk. *Å kunne lese* innebærer også å kunne forstå og sette seg inn i faglitteratur for å holde seg faglig oppdatert.

Å kunne regne i helsearbeiderfaget innebærer å beregne og vurdere kostnader knyttet til ulike aktiviteter i boliger og institusjoner. Tallforståelse innebærer også å kunne beregne og vurdere mengde, mål og vekt knyttet til vurderingen av helsetilstanden til brukere og pasienter.

Digitale ferdigheter i helsearbeiderfaget innebærer å utveksle elektronisk dokumentasjon og informasjon i faglig arbeid. Det vil si å kunne kommunisere elektronisk med andre, utføre kontortekniske rutiner og vise digital dømmekraft.

Kompetansemål

Helsefremmende arbeid

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- foreslå og sette i verk tiltak som fremmer mestring, helse og trivsel, og som stimulerer til et aktivt liv
- tilrettelegge for og tilberede måltider som ivaretar brukernes helse og trivsel, og begrunne forslagene i tråd med norske anbefalinger for ernæring
- identifisere underernæring og feilernæring og foreslå tiltak for å forebygge og behandle disse
- planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere forebyggende, habiliterende og rehabiliterende pleie- og omsorgstiltak
- iverksette og begrunne tiltak ved sykdom og skade i samarbeid med andre yrkesgrupper
- observere allmenntilstand, rapportere og dokumentere endringer
- observere, vurdere og utføre sykepleietiltak ved sykdom og skade
- utføre pleie til alvorlig syke og døende
- utføre hygienetiltak i tråd med gjeldende prosedyrer
- planlegge og gjennomføre tiltak som fremmer psykisk helse og livskvalitet
- bruke kultur og kulturopplevelser som helsefremmende tiltak
- veilede pasienter og brukere i å benytte velferdsteknologi og andre hjelpemidler
- vurdere risiko for brann og andre hjemmeulykker og foreslå forebyggende tiltak

Kommunikasjon og samhandling

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- kommunisere og samhandle på tvers av tjenestene for å oppnå helhet og sammenheng i tilbudet til pasienter og brukere
- kommunisere med brukere og pasienter med ulike kommunikasjonssevne
- observere, rapportere og dokumentere den enkelte brukers behov for helsehjelp
- følge gjeldende regelverk for taushetsplikt og personvern i helse- og sosialsektoren
- informere og veilede brukere, pasienter og pårørende i helsefaglige spørsmål om rettigheter innen helse- og sosialtjenesten
- bruke ulike strategier for konflikthåndtering
- håndtere aggressive og truende personer
- utføre arbeidet i tråd med miljøterapeutiske målsettinger

Yrkesutøvelse

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- planlegge, gjennomføre, dokumentere og vurdere eget arbeid og foreslå forbedringstiltak
- delta i tverrfaglig samarbeid
- ivareta brukermedvirkning og samarbeid med pårørende
- kartlegge brukerens funksjonsnivå og bistandsbehov, og gjennomføre tiltak i samhandling med brukeren
- yte profesjonell helsehjelp i tråd med gjeldende regelverk
- utføre arbeidet i tråd med yrkesetiske retningslinjer
- drøfte etiske problemstillinger knyttet til yrkesutøvelsen
- følge gjeldende regelverk for bruk av tvang
- utføre arbeidet i samsvar med gjeldende regelverk og arbeidsplassens planer og rutiner
- følge gjeldende regelverk og arbeidsplassens rutiner for legemiddelhåndtering
- observere, rapportere og dokumentere om virkninger og bivirkninger av legemidler
- følge gjeldende regelverk for helse-, miljø og sikkerhet
- gjøre rede for begrepet myndiggjorte medarbeidere
- reflektere over egen praksis
- utføre førstehjelp og følge rutiner for varsling
- følge ergonomiske prinsipper i yrkesutøvelsen

Vurdering

Vg3 helsearbeiderfaget

Bestemmelser for sluttvurdering:

Hovedområder	Ordning
Helsefremmende arbeid	Alle skal opp til fagprøven, som normalt skal gjennomføres innenfor en tidsramme på fem virkedager.
Kommunikasjon og samhandling	Alle kandidater som ikke har fulgt normalt opplæringsløp, må ha bestått eksamen på Vg3-nivå i lærefaget. Eksamen utarbeides sentralt og sensureres lokalt.
Yrkesutøvelse	

De generelle bestemmelsene om vurdering er fastsatt i forskrift til opplæringsloven